

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Tdo/23/2024
Identifikačné číslo spisu: 5122010422
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Juraj Kliment
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:5122010422.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Štífta a JUDr. Mariána Mačuru v trestnej veci obvineného W. G. pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Trestného zákona a iné, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 24. apríla 2024 v Bratislave dovolanie obvineného W. G. podané prostredníctvom jeho obhajcu JUDr. Róberta Hrončeka proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 23. marca 2023, sp. zn. 3To/2/2023, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného W. G. odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Žilina (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 8. decembra 2022, sp. zn. 29T/30/2022, uznal obvineného W. G. za vinného zo zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Tr. zák. a zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Tr. zák. na skutkovom základe tam uvedenom.

Za to súd obvinenému uložil podľa § 199 ods. 1 Tr. zák., § 37 písm. h), písm. m) Tr. zák., § 38 ods. 2, ods. 4, ods. 8 Tr. zák., § 41 ods. 1 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. súd obvineného na výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom strázenia.

Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podal obvinený W. G. v zákonom stanovenej lehote odvolanie, o ktorom Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 23. marca 2023, sp. zn. 3To/2/2023 rozhodol tak, že postupom podľa § 319 Tr. por. odvolanie obvineného W. G. ako nedôvodné zamietol.

Dňa 16. mája 2023 bolo okresnému súdu doručené písomné podanie obvineného formálne označené ako dovolanie, v ktorom zároveň požiadal o ustanovenie obhajcu na účely podania kvalifikovaného dovolania a zastupovania v dovolacom konaní. V nadväznosti na túto žiadosť bol obvinenému ustanovený obhajca JUDr. Róbert Hronček, prostredníctvom ktorého podal dňa 2. februára 2024 kvalifikované písomné dovolanie spĺňajúce všetky náležitosti predpokladané ustanoveniami § 372 a nasl. Tr. por., v ktorom

uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Tr. por., a síce:

- zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu;
- rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom;
- rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Obvinený vo svojej dovolacej argumentácii uviedol, že súdy bez náležitého odôvodnenia odmietli vykonať ním navrhnuté dôkazy, čím došlo k podstatnému zásahu do jeho práva na obhajobu. Poukázal na nevykonanie znaleckého dokazovania z odboru písmoznalectva, nezabezpečenie kamerových záznamov z vysokoškolského internátu a z mesta Žilina a nezabezpečenie lokalizácie mobilného telefónu poškodenej. K porušeniu práva na obhajobu zásadným spôsobom došlo podľa názoru obvineného aj tým, že krajský súd sa nevysporiadal s jeho právnou argumentáciou uvedenou v odvolaní a svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Opätovne namietal znalecký posudok znalca PhDr. Z. Q., ktorý z dôvodu, že vypracoval znalecký posudok vo vzťahu k osobe obvineného a súčasne aj k osobe poškodenej, mal byť z tohto úkonu pre jeho pomer k veci vylúčený. Obvinený tiež namietal nesprávnu aplikáciu ustanovenia § 199 ods. 1 a § 200 ods. 1 Tr. zák. na daný skutkový stav z dôvodu absencie základných znakov skutkovej podstaty stíhaných trestných činov - objektívnej a subjektívnej stránky.

Z vyššie uvedených dôvodov navrhol, aby dovolací súd vyslovil porušenie zákona v ustanoveniach § 199 ods. 1, § 200 ods. 1 Tr. zák., § 2 ods. 1, ods. 9. ods. 10, ods. 12, ods. 14 Tr. por., uznesenie krajského súdu spolu s rozsudkom okresného súdu zrušil a prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu a zákonným spôsobom znovu prerokoval a vo veci rozhodol. Súčasne navrhol, aby dovolací súd podľa § 380 ods. 4 Tr. por. odložil výkon napadnutého rozhodnutia krajského súdu do rozhodnutia o dovolaní.

K dovolaniu obvineného sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Žilina (ďalej len „prokurátorka“) podaním z 27. februára 2024 konštatujúc, že dovolanie obvineného neobsahuje žiadne nové skutočnosti, ktoré neboli súdom známe v čase rozhodovania a na ktoré by súdy nereagovali. Rozhodnutia okresného a krajského súdu považovala za zákonné a zodpovedajúce stavu veci. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. mala za to, že právo obvineného na obhajobu bolo v plnom rozsahu zachované a obvinený mal možnosť vyjadriť sa ku všetkým vo veci vykonaným dôkazom a mal aj dostatok priestoru na to, aby sám i prostredníctvom ustanovenej obhajkyne navrhoval dôkazy na svoju obhajobu. Na hlavnom pojednávaní boli vykonané obvineným navrhované dôkazy, pričom s odmietnutím návrhu na vykonanie znaleckého dokazovania z odboru písmoznalectva sa súd vysporiadal. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. uviedla, že sa nevylučuje, ak jeden a ten istý znalec vypracuje posudok tak k osobe obvineného, ako aj poškodenej. Čo sa týka naplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., konštatovala, že právny záver okresného súdu, ktorý posúdil skutok ako zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Tr. zák. a zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Tr. zák., a s ktorým sa krajský súd stotožnil, v celom rozsahu zodpovedá skutkovým zisteniam, že obvinený W. G. spáchal skutok tak, ako je uvedené v rozsudku okresného súdu.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti prokurátorka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného W. G. postupom podľa § 382 písm. c) Tr. por. ako nedôvodné odmietol.

Dňa 25. marca 2024 bolo dovolanie obvineného W. G. spoločne s kompletným k veci prislúchajúcim spisovým materiálom riadne predložené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na konanie a rozhodnutie.

Po predložení veci najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) predbežne preskúmal dovolanie obvineného spolu s predloženým spisovým materiálom a zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov (§ 372 ods. 1 Tr. por.), prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.) a spĺňa aj nevyhnutné obsahové

náležitosti (§ 374 Tr. por.). Zároveň ale najvyšší súd zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Úvodom najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd, a nie na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať v intenciách Trestného poriadku len odvolací súd [§ 322 ods. 3 Tr. por., § 326 ods. 5 Tr. por.]. Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený eo ipso prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie okolností prípadne potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže dovolací súd vykonať dokazovanie len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Tr. por. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.

Pokiaľ ide o obsahovú stránku podaného dovolania, najvyšší súd uvádza, že z väčšej časti obvinený v dovolaní uviedol len skutkové okolnosti a argumentoval, hoc v snahe zakryť túto skutočnosť explicizáciou jeho námietok ako námietok právnych, v podstate len poukazom na skutkové okolnosti a správnosť zisteného skutku, ktoré otázky však súdom prvého stupňa boli právoplatne ustálené v rámci skutkovej vety výrokovej časti rozsudku, pričom najvyššiemu súdu do takto ustáleného skutku na podklade dovolania obvineného neprináleží zasahovať.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. najvyšší súd stabilne judikuje, že právo na obhajobu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 5 Tr. por.). Za porušenie práva na obhajobu podľa tohto ustanovenia preto nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Tr. por., resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Tr. por. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinil podľa § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a nebude ju už overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011).

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. považuje najvyšší súd za nevyhnutné zdôrazniť, čo v rámci svojej rozhodovacej činnosti notoricky opakuje, a síce pre naplnenie tohto dovolacieho dôvodu je nevyhnutné, ako aj napokon zo samotnej dikcie Trestného poriadku vyplýva, aby zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné. Inými slovami povedané, nie každé porušenie práva obvineného na obhajobu, resp. porušenie práva obvineného na obhajobu s akoukoľvek intenzitou, zakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Takéto porušenie musí teda kardinálnym, kľúčovým spôsobom zasiahnuť do možnosti obvineného uplatniť svoje základné právo brániť sa proti tvrdeniam obžaloby. Pri samotnom posudzovaní, či v konkrétnom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, je potrebné vychádzať zo všetkých okolností a špecifik konkrétneho prípadu a tieto individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach, vyhodnotiť. Právo na obhajobu treba chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva.

Zásadné porušenie práva na obhajobu, podmieňujúce naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., však nemožno odvíjať od iného hodnotenia dôkazov obvineným v porovnaní s tým,

ako to vo veci vykonali príslušné súdy, ktorých skutkové zistenia a závery sú pre dovolací súd záväzné (nepreskúmateľné). Porušenie práva na obhajobu nemôže byť odôvodnené tým, že súdy, vychádzajúce zo zásady voľného hodnotenia dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por., vyhodnotili dôkazy odlišným spôsobom, ako je predstava obvineného.

K obvineným namietanému neodôvodnenému nevykonaniu ním navrhovaných dôkazov, najvyšší súd poukazuje na svoju konštantnú rozhodovaciu činnosť, v rámci ktorej zdôrazňuje, že pokiaľ ide o obvineným namietané nevykonanie navrhnutých dôkazov, takúto námietku nemožno úspešne podať v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť, resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú. K nevykonaniu navrhnutých dôkazov najvyšší súd dopĺňa, že súd nie je povinný vykonať dôkazy navrhnuté stranami konania, či vyhovieť návrhom strán na doplnenie dokazovania, lebo v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku a § 2 ods. 11 Trestného poriadku má v rámci rozsahu vlastnej úvahy možnosť zvoliť vhodné dôkazné prostriedky na spravodlivé rozhodnutie.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04).

V nadväznosti na to je potrebné poukázať na skutočnosť, že obvinený počas konania predložil viacero návrhov na dokazovanie, resp. doplnenie dokazovania, pričom niektorým bolo vyhovené. Zvyšné nevykonané návrhy súd prvého stupňa uznesením podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku odmietol. Následne podľa § 274 ods. 1 Trestného poriadku vyhlásil dokazovanie za skončené. (...)

Odmietnutím vykonania navrhnutých dôkazov nedošlo k porušeniu práv obvineného, keďže (ako už bolo uvedené vyššie) medzi práva obvineného nepatrí vyhovieť všetkým návrhom na vykonanie dokazovania. Je na súde zvážiť, či navrhnutý dôkaz považuje za relevantný na zistenie skutkového stavu bez dôvodných pochybností. Ak dospeje k negatívnemu výsledku, je povinný rozhodnúť o odmietnutí dôkazu. Dovolací súd z predloženého spisu pritom zistil, že súd prvého stupňa sa zaoberal všetkými navrhnutými dôkazmi, pričom v prípade ich nevykonania boli návrhy zákonným spôsobom odmietnuté s náležitým odôvodnením. Dôvodnosť odmietnutia však dovolací súd nebol oprávnený skúmať. Naopak odvolací súd nemal povinnosť vyrovnáť sa s návrhmi, nakoľko zo strany obvineného neboli prezentované. [Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. septembra 2020, sp. zn. 2 TdoV 3/2019]

Nevykonanie dôkazu, resp. jeho odmietnutie, nemožno považovať za nezákonnosť rozhodnutia a konania mu predchádzajúceho. Je plne na úvahe v predmetnej trestnej veci konajúceho a rozhodujúceho súdu, aby sám rozhodol podľa okolností prípadu, ktoré dôkazy na zistenie skutkového stavu, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, vykoná, bez ohľadu na to, ktorá zo strán konania ich navrhla. Preto, aj v argumentačnej zhode so svojím vyššie citovaným rozhodnutím, na margo námietky obvineného o porušení jeho práva na obhajobu v kontexte dostatočného nevysporiadania sa s nevykonaním ním navrhovaných dôkazov, najvyšší súd uzatvára, že zo zápisníc o hlavnom pojednávaní zo 16. júna 2022 (č. l. 486 - 505 spisu), z 13. septembra 2022 (č. l. 589 - 594 spisu), z 29. septembra 2022 (č. l. 596 - 600 spisu), z 11. októbra 2022 (č. l. 601 - 604 spisu) a z 27. októbra 2022 (č. l. 637 - 639 spisu) vyplýva, že okresný súd sa dôkaznými návrhmi obvineného, resp. jeho obhajcu, uvedenými v návrhu na vykonanie dôkazov (č. l. 460 spisu), resp. prednesenými na hlavnom pojednávaní, zaoberal a tieto vykonal. Na hlavnom pojednávaní konanom 11. októbra 2022 sa vysporiadal i s návrhom na vykonanie dokazovania - písomznameckého skúmania písma poškodenej, ktorý dôkaz vykonať odmietol. Keďže

potom už ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania ani obhajcom obvineného, ani prokurátorom prednesené neboli, súd uznesením podľa § 274 ods. 1 Tr. por. vyhlásil dokazovanie za skončené. Následne sa s vykonanými dôkazmi, ako i s odmietnutím návrhu na vykonanie ďalšieho dokazovania zo strany obhajoby, okresný súd dostatočne a procesne správne vysporiadal aj v odôvodnení svojho rozsudku. I krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia uviedol, z akých dôvodov návrhy obvineného na doplnenie dokazovania odmietol.

Uvedený postup okresného súdu a na neho nadväzujúce rozhodnutie krajského súdu nemôže súd dovolací hodnotiť inak, než za súladný so zákonom. Je jednoznačne súladný so zákonom, ak o vine a treste rozhodujúci súd, súc viazaný zásadami zistenia skutkového stavu veci bez dôvodných pochybností [§ 2 ods. 10 Tr. por.] a voľného hodnotenia dôkazov [§ 2 ods. 12 Tr. por.] vykoná len tie dôkazné návrhy, ktoré podľa jeho úvahy môžu prispieť k náležitému objasneniu skutočností dôležitých pre posúdenie veci a vydanie spravodlivého meritórneho rozhodnutia.

V tejto súvislosti treba ešte doplniť, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo obvineného na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Konajúci súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené obvineným, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov trestnej veci uvádzaných obvineným. Rozhodnutia okresného a krajského súdu, ktoré z hľadiska obsahu ich odôvodnenia tvoria jednotu, uvedené kritéria spĺňajú.

Do obsahu uvedených práv však nepatrí právo obvineného, aby sa konajúci súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08).

Pokiaľ obvinený namieta, že krajský súd sa dostatočným spôsobom nevysporiadal s namietaným odôvodnením okresného súdu, dovolací súd pripomína, že pokiaľ sa odvolací súd stotožní s právnymi závermi súdu prvého stupňa, nie je v rozpore so zákonom a s právom obvineného na spravodlivé súdne konanie, ak tieto závery okresného súdu prevezme do odôvodnenia svojho rozhodnutia. Nad rámec uvedeného najvyšší súd pripomína, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a druhostupňového súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Taktiež v intenciách judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva pri zamietnutí odvolania sa odvolací súd môže obmedziť i na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok EŠLP vo veci Helle v. Fínsko z 19. decembra 1997, sťažnosť č. 20772/92, body 59 - 60). Uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového súdu, ako aj druhostupňového súdu), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Nemožno preto akceptovať argumentáciu obvineného v súvislosti s nedostatočným odôvodnením uznesenia krajského súdu, ktorý nie je povinný dávať explicitnú odpoveď na každú námietku odvolateľa, keďže odvolací súd je v rámci svojej revíznej kompetencie povinný preskúmať zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Pokiaľ odvolací súd zistí, že odvolanie nie je dôvodné, a teda rozsudok súdu prvého stupňa je skutkovo a právne správny, odvolanie postupom podľa § 319 Tr. por. zamietne, čím vysloví, že prvostupňové rozhodnutie je správne, a preto odvolaciemu súdu nemožno vyčítať prevzatie a stotožnenie sa s právnou argumentáciou rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Nebolo by teda možné odvolaciemu súdu vytknúť, ak by sa obmedzil len na prevzatie právnych záverov súdu prvého stupňa v prípade konštatácie nedôvodnosti podaného odvolania, čo sa však v tomto prípade nestalo a krajský súd sa osobite, vecne a právne správne, vysporiadal aj s odvolacími námietkami obvineného nad rámec argumentačne správneho odôvodnenia okresného súdu.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., a to aj so zreteľom na skutočnosť, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solely or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa ale v predmetnej veci nestalo (pozri Mariana Marinescu proti Rumunsku, rozsudok č. 36110/03 z 2. februára 2010, Emen proti Turecku, rozsudok č. 25585/02 z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší proti Holansku, Visser proti Holandsku, rozsudok č. 26668/95 zo 14. februára 2002, Al - Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15. decembra 2011 a ďalšie).

Najvyšší súd dopĺňa, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., a síce „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonal. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie [§ 272 ods. 3 Tr. por., § 2 ods. 10 Tr. por., § 2 ods. 11 Tr. por.], a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ [§ 240 ods. 3 veta druhá Tr. por.], alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie [§ 240 ods. 4 veta tretia Tr. por.].

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonal dôkazy nezákonným spôsobom, tzn. že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom - môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. Nevykonanie (svojoľné), pre spravodlivé rozhodnutie dôležitého, významného či rozhodného dôkazu súdom, môže však byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 3 Tr. por.

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumu odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Tr. por.), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

K obvineným uplatnenej námietke vo vzťahu k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. o nezákonnosti znaleckého posudku znalca PhDr. Z. Q., vypracovaného k osobe obvineného a súčasne aj k osobe poškodenej, najvyšší súd poukazuje na skutočnosť, že uvedené obvinený namietal už v podanom odvolaní a krajský súd sa s touto dovolacou argumentáciou vysporiadal. Preto najvyšší súd poukazuje na vecne a argumentačne správne odôvodnenie uznesenia krajského súdu, ktorý k tejto otázke uviedol, že „Len samotná skutočnosť, že znalec vypracoval posudok na obžalovaného, nie je opodstatneným dôvodom na vylúčenie znalca v prípade vypracovania posudku na poškodenú. Preto podľa názoru krajského súdu neboli splnené zákonné podmienky na vylúčenie znalca PhDr. Z. Q. tak, ako to konštatoval obžalovaný. Znalec môže byť vylúčený zo zákonných dôvodov, ktoré však podľa

názoru krajského súdu neboli naplnené. Skutočnosť, že posudok vo vzťahu k obžalovanému vyznel negatívne a vo vzťahu k poškodenej vyznel pozitívne, nie je dôvodom pochybovať o nezaujatosti znalca. Napokon v prípade, ak by sa sám znalec cítil zaujatý, je jeho povinnosťou túto skutočnosť oznámiť orgánu, ktorý rozhodol o jeho pribratí do konania. Krajský súd preto považuje postup znalca PhDr. Z. Q. pri vypracovaní posudkov na obžalovaného a poškodenú za zákonný.“

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. najvyšší súd stabilne judikuje, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať. Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvolaciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

V dôsledku uvedeného iba s poukazom na nesprávne skutkové zistenia alebo na nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov nemožno potom vyvodzovať predmetný dovolací dôvod. Ten je totiž daný len v tých prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení. Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. teda vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu dovolací súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo že skutok nie je trestným činom. Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, pričom pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je potrebné rozumieť napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až § 30 Tr. zák.), premlčania trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Tr. zák.) ako i ukladania trestu obzvlášť nebezpečnému recidivistovi podľa § 47 ods. 2 Tr. zák.

In concreto k dovolacej argumentácii obvineného sa žiada uviesť, že pokiaľ ide o namietanie vierohodnosti dôkazov a hodnotenie skutkového stavu zisteného súdmi nižších stupňov, najvyšší súd upriamuje pozornosť dovolateľa na ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Tr. por., v zmysle ktorého je z dovolacieho prieskumu vylúčené posudzovanie a zasahovanie do správnosti a úplnosti zisteného skutkového stavu veci. Keďže obhajobná polemika s vykonaným dokazovaním je polemikou skutkovou (nakolko o polemiku právnu by šlo v prípade, keby obvinený namietal nie nesprávne zistený skutkový stav, ale jeho nesprávnu právnu subsumpciu), dovolací súd, súc viazaný vyššie zmienenu negatívnou podmienkou dovolacieho prieskumu, uvedené námietky nebol oprávnený preskúmať.

Ďalej, pokiaľ ide o námietky obvineného týkajúce sa nenaplnenia obligatórnych znakov skutkovej podstaty žalovaných trestných činov a tým nesprávne zisteného skutkového stavu veci, najvyšší súd pripomína, že ide o otázky skutkové, ktoré nie je v dovolacom konaní oprávnený podrobiť svojej prieskumnej právomoci. V súvislosti s uvedeným poukazuje najvyšší súd aj na svoju ustálenú

rozhodovacia činnosť, a síce Stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2010, sp. zn. Tpj 39/2010, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod R 3/2011: Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa. Tento dovolací dôvod preto nemôže napĺňať ani poukaz na to, že nebola v konaní preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu. Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkovane, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia. Predmetom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. potom môže byť už len nesprávne právne posúdenie takto ustáleného skutku v skutkovej vete rozhodnutia ustálenej súdmi prvého a druhého stupňa, ale nikdy samotné skutkové zistenie, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť.

V argumentačnej zhode s vyššie citovaným stanoviskom trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu dôvodí v tejto veci rozhodujúci senát najvyššieho súdu, že uvedené závery možno prijať i o ostatných zložkách skutkovej podstaty trestného činu, keďže všetky (ako určitá imateriálna normatívna kategória) sú len kvalifikačnou reflexiou skutkového deja v normatívnom jazyku, a preto nie je možné v dovolacom konaní skúmať, pod zásterkou namietania nesprávne kvalifikovanej subjektívnej/objektívnej stránky trestného činu, v konečnom dôsledku nesprávnosť súdmi nižších stupňov zisteného a ustáleného skutku.

Dovolací súd má za to, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní vzhľadom na naplnenie všetkých znakov objektívnej a subjektívnej stránky bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu zločinu znásilnenia a zločinu sexuálneho násillia upravenú v Trestnom zákone. V tejto súvislosti dovolací súd len odkazuje na odôvodnenie rozsudku okresného súdu (str. 22 - 31) a rovnako tak uznesenie krajského súdu (str. 5), ktoré vo vzťahu k právnej kvalifikácii zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Tr. zák. a zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Tr. zák. považoval za vecne správne a v dostatočnom rozsahu odôvodnené. Preto dovolací súd vyhodnotil námietku obvineného ako nedôvodnú.

Na základe vyššie uvedených skutočností dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom uplatnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por. nie sú dané, a preto dovolanie obvineného W. G. na neverejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, postupom podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

V nadväznosti na uvedené sa najvyšší súd nezaoberal návrhom obvineného o odklad výkonu dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 380 ods. 4 Tr. por.

Rozhodnuté bolo pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.